

שחרית: מהיום אחר תפילת שחרית תוקעין בשופר: תשר"ת, תש"ת, תר"ת²⁴. ממשיכים בתקיעות בכל החודש, חוץ משבת-קודש וערב ראש-השנה (תוקעים בכל כינוס וכו', ובפרט לילדים). אם לא תקעו בשופר בסיום תפילת שחרית, מנהג נכון שיתקעו בשופר לאחר תפילת מנחה²⁵. מהיום עד ערב יום-הכיפורים ועד בכלל אומרים בכל יום – במשך היום – שלושה

פרקי תהילים לפי הסדר. מי שהחסיר – יתחיל מהיום שהוא עומד בו, ואת אשר החסיר – ישלים (אי-אפשר לומר 'מראש' את הפרקים של הימים הבאים)²⁶. נהוג לאמרם בציבור אחרי אמירת שיעור התהילים היומי, קודם קדיש יתום²⁷. חודש אלול הוא אחד הזמנים המתאימים שבהם נהגו לנגן את ניגון 'ארבע הבכות' של רבנו הזקן²⁷.

[גם את הגדולים], אף שאיזו דרך-ארץ... (התועודיות) תש"ח ח"ד עמ' 339, עיי"ש).
 24 ספר-המנהגים – מנהגי חודש אלול (עמ' 53 ואילך).
 הטעם – כנגד עשר כוחות הנפש (ליקוטי-שיחות ח"ב עמ' 446).
 25 "וכמדובר כמה פעמים, ויש רמז לזה בכמה מקומות" – ר"ד משיחת יום ג' דסליחות, כ"ד אלול תש"א, לגשי

ובנות חבי"ד.
 26 ספר-המנהגים שם.
 27 ספר-השיחות תרפ"ח עמ' 12. בליקוטי-דיבורים עמ' 204 "ראש-חודש אלול", ובליקוטי רשימות שבראש ספר-הניגונים עמ' כד, מובא מאותו מקור "בשעת התפילה (כשמתפללים ביחידות באריכות)". ספר-השיחות תשי"א עמ' 85-86 – 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' יד-טו.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תעד

ערב שבת-קודש
פרשת ראה
 כ"ד במנחם-אב ה'תשס"ג

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
 דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
 וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

לוח השבוע

השנה שעברה וקבלה טובה על השנה הבאה¹⁴, והגברת הזוויות והפעילות בסוד מרע ועשה טוב¹⁵.

נוהגים לבדוק בחודש זה תפילין ומזוזות (אם כבר עברו שנים-עשר חודש מבדיקתן האחרונה), וכל אשר ימצאו ברק בשאר מצוות – יתקנו. וכדאי ונכון ביותר, שכל אחד ואחד ישתדל לפרסם זה – נוסף על הקיום בעצמו, – בכל מקום שידו מגעת, בכל מקום ומקום, לכל אחינו בני ישראל שליט"א¹⁶.

העבודה דחודה אלול (כולל התשובה שבו¹⁷) היא בשמחה רבה, שלא יכולה להיות שמחה גדולה ממנה, שהרי "המלך בשדה... ומראה פנים שוחקות לכולם"¹⁸.

יש לעורר את העם בדרכי נועם ומתוך ענווה, וחלילה לומר (בכל השנה, ובמיוחד בחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות) דברים קשים על ישראל – בנו יחידו של הקב"ה¹⁹.

יש להרבות בכרכות בחודש זה, ולשולל ענייני היפך הברכה ח"ו²⁰.

כשכותבים מכתב בחודש אלול, נהגו לאחל 'כתיבה והתימה טובה'²¹. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג לאחל זאת בסיום מכתביו²². כן הורה להשתדל לברך (ולהתברך) איש את רעהו ואשה את רעותה, וכן הטף, ילד לחברו וילדה לחברתה, גם בעל-פה פנים-אל-פנים²³.

יום שישי

א' באלול – ב' דראש-חודש

חודש אלול²⁴:

מנהג ישראל להוסיף בחודש אלול ביתר שאת וביתר עוז בתפילות ובתחנונים (ובפרט באמירת תהילים²⁵) ובעבודת התפילה, בלימוד התורה, וכן בגמילות-חסדים ובצדקה²⁶, ובאהבת-ישראל בכלל²⁷, והתעסקות מיוחדת ב'מבצעים'²⁸.

גם לנשים, יש להקפיד שלא יעבור עליהן יום ללא הלכות הצריכות וענייני מוסר וחסידות הקשורים לחודשי אלול ותשרי²⁹.

כיוון שבמדינות אלה שנת הלימודים מתחילה בחודש אלול, יש להגביר בחודש זה את הפעילות בענייני חינוך³⁰.

בישיבות תומכי-תמימים מוסיפים בחודש זה (התלמידים, והראשי-ישיבה והנהלה לא-כל-שכן) זמן ללימוד חסידות, ובפרט מאמרי 'עבודה', ומאמרים השייכים לאלול, כגון: אגרת-התשובה בתניא, דרך-החיים, שער-התשובה ושער-התפילה, לקוטי-תורה (שכבר מפרשת דברים ואילך מדובר שם אודות התשובה), עטרת-ראש, וכן עוסקים בתפילה במתינות ובחשבון-נפש³¹.

מעבודת חודש זה: עריכת חשבון-צדק על

(בקי"ו מאמירת תהילה לדוד עם הציבור שני שם במ"א סי"ג ושינוי אדה"ז סי"ב), הובא בקצות-השולחן סי' יג סי"ו.
 (7) בכמה פרטים במנהגי חודש אלול נעזרתי ברשימתו של הרה"ח רמ"א שני זליגואן ביכפר חב"ד, גיליון 918 עמ' 72.
 (8) צ"ל באופן דמיונות (לאביונים) הן בכמות והן באיכות, שתהיה דבר חשוב הן מצד הנותן והן מצד המקבל – יהתועדויותי תשמ"ט ח"ד עמ' 209.
 (9) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 700, תשי"ג ח"ב עמ' 643 638, ושי"ג.
 (10) שיחת שי"פ ראה תשלי"ד סי"ג. שי"פ ראה תשלי"ז סי"ב.
 (11) שיחות ח"י אלול תשלי"ז, הנחת התי' בלתי מוגה סל"ב, עיי"ש.
 (12) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 261, וראה שם עמ' 251. שיחת ח"י אלול תשלי"ז סי"ט.
 (13) 'אוצר מנהגי חב"ד' אות ג, ושי"ג.
 (14) שיחת שי"פ ראה תשלי"ז סי"ב.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד במנחם-אב ה'תשס"ג – א' באלול ה'תשס"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ד במנחם-אב	ה'ל' זכיה ומתנה. פרק ז-ט.	ה'ל' סנהדרין. פרק יז.	מ"ע רמה.
ש"ק	כ"ה במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק יח.	מ"ע רמה.
א'	כ"ו במנחם-אב	ה'ל' שכנים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יט.	מ"ע רלו.
ב'	כ"ז במנחם-אב	פרק ד-ו.	פרק כ.	מ"ע רלו.
ג'	כ"ח במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק כא.	מ"ע רלו.
ד'	כ"ט במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק כב.	מ"ע רלו.
ה'	ל' במנחם-אב	פרק יג-יד. ה'ל' שלוחין ושותפין.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק כג.	מ"ע רמה.
ו'	א' באלול	פרק ב-ד.	פרק כד.	מ"ע רמה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחת החמה	זמן ק"ש סוף	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' / לפני הזריחה						
ו', כ"ד במנחם-אב	3.58	4.53	5.16	6.14	9.24	12.43	7.17.4	7.43
ש"ק, כ"ה במנחם-אב	4.00	4.54	5.17	6.15	9.25	12.43	7.16.2	7.42
א', כ"ו במנחם-אב	4.01	4.54	5.18	6.15	9.25	12.43	7.15.0	7.41
ב', כ"ז במנחם-אב	4.02	4.55	5.18	6.16	9.25	12.43	7.13.9	7.39
ג', כ"ח במנחם-אב	4.03	4.56	5.19	6.17	9.25	12.42	7.12.7	7.38
ד', כ"ט במנחם-אב	4.04	4.57	5.20	6.17	9.25	12.42	7.11.5	7.37
ה', ל' במנחם-אב	4.05	4.58	5.21	6.18	9.26	12.42	7.10.3	7.36
ו', א' באלול	4.06	4.59	5.21	6.18	9.26	12.42	7.09.0	7.34

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ
צה"ש	7.53	6.55	7.55	6.57
7.54	6.40	7.55	6.47	7.54
צה"ש	7.44	6.47	7.46	6.49
7.45	6.32	7.44	6.39	7.45

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מור"ל: מכון ליובאוויטש שיעורי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף שמחה גינזבורג

שבת קודש פרשת ראה

כ"ה במנחם-אב – מברכים החדש אלול אמירת כל התהילים בהשכמה בציבור. אחר-כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות המובן לכולם, ואחר-כך התפילה. המולד: יום ד, 3:43 אחה"צ 4- חלקים. מברכים ראש-חודש אלול: ביום החמישי וביום השישי. אין אומרים אב הרחמים. אחר התפילה – התוועדות בבית-הכנסת.¹ פרקי-אבות – פרק שישי.²

יום רביעי

כ"ט במנחם-אב ערב ראש-חודש ביום זה יש להוסיף בתורה, תפילה וצדקה. במנחה אין אומרים תחנון.

יום חמישי

ל' במנחם-אב – א' דראש-חודש אלול בתפילת שמונה-עשרה אומרים: 'יעלה

ויבוא' (מזכירים זאת בטפיחה על הבימה קודם תפילת שמונה-עשרה).

הרבי הורה להתחיל באיחולי 'כתיבה וחתומה טובה' מהיום.³ ופעמים רבות שהיה מקדים יותר.⁴

בשחרית, אחרי חזרת הש"ץ: הלל, ואברהם זקן, קדיש תתקבל. שיר-שלי-יום, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי, קדיש-יתום.

מהיום עד הושענא-רבה ועד בכלל אומרים 'לדוד ה' אורי' בשחרית אחר שיר של יום, ובמנחה קודם עלינו. אומרים קדיש-יתום רק פעם אחת אחרי כל המזמורים (שיר-שלי-יום, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי); וכן במנחה אומרים קדיש-יתום רק אחרי עלינו.⁵

במשך יום זה תוקעים להתלמד.⁶

מנחה:

לפני עלינו אומרים 'לדוד ה' אורי' (ראה לעיל בשחרית). המתפלל במניין שבו אומרים עלינו תחילה, יאמר עלינו עם הציבור, ו'לדוד ה' אורי' לאחר זה.⁷

1 יש לפרסם בכל מקום (כולל ההולכים לדבר בבתי-כ"ט) עידי השתדלות בנתינת צרכי החג לרי"ה, כלשון הכתוב "איכלו משמנים ושתו ממתקים" (שה"ש תנשי"א ח"יב עמי 808).
 1* לבני חו"ל: פרק חמישי.
 2 התוועדות/תשמיץ ח"ד עמי 339 (מבואר שם שהעיקר הוא הברכה פא"פ, אם כי מדובר גם על כתיבה כשחל בחול, כמנהג המובא להלן ע"י ציון 21).
 3 יאוצר מנהגי חב"ד, אלול, אות יג.
 4 ספר המנהגים עמי 17. כיוון שהטעם הוא כדי למעט באמירת קדישים כשאנו מוכרח, מסתבר שגם 'חיובי' – במקום שמוטר להפסיק – הוא במחצית-השקל סי' סה

עצמותו יתברך אומר - "הנני נותן את עצמי!"

תכלית הכוונה של היציאה לקראת המלך ושל קבלת פניו "בשדה" היא ההליכה לאחר מכן אחריו – "העירה" □ ההכנה לזה מתחילה בראש-חודש אלול ואף קודם לכן, בשבת מברכים חודש אלול □ הנתינת-כוח לזה היא מפרשתנו – "ראה אנוכי נותן לפניכם" – עבודה באופן של "ראייה" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שלא נמצאים ב"בית" – "כתפארת אדם לשבת בית",¹ וגם לא נמצאים ב"עיר" – "עיר אלוקינו",² דקאי על אותיות התורה והתפילה שנקראים "אבנים" שמהם נעשים "בתים" ומריבוי ה"בתים" נעשית "עיר",³ אלא נמצאים ב"שדה" – "עשו גו' איש שדה",⁴ ששם עוסקים ב"עובדין דחול", ובאופן שלא נרגש בזה העניין ד"בכל דרכיך דעהו", (שהרי כאשר העסק בעובדין דחול הוא מתוך הרגש ד"בכל דרכיך דעהו", אזי עושים מה"עובדין דחול" – "עיר", וגם "בית"), שלכן נמצאים ב"שדה", כמעמד ומצב של "איש שדה".

ואף-על-פי שנמצאים "בשדה" – בא המלך שם, שזהו תוכן העניין דהארת י"ג מידות הרחמים. ואף-על-פי-כן "הן ימות החול, ואינם ימים-טובים כמו שבתות ויום-טוב" – שהרי נמצאים בשדה, ב"עובדין דחול".

ב. בסיום המשל הנ"ל מוסיף רבינו הזקן:

א. בלקוטי-תורה דיבור-המתחיל אני לדודי ודודי לי ראשית-יבות אלול, מבואר, ש"באלול הוא זמן התגלות י"ג מידות הרחמים", ואף-על-פי-כן, "הן ימות החול, ואינם ימים-טובים כמו שבתות ויום-טוב... ובוודאי יש הפרש גדול בין יום-הכיפורים ובין אלול".

ומבאר: "אך הנה יוכן על-פי משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין... לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאים כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם", והיינו, שכאשר המלך נמצא ב"היכל מלכותו", אזי "אין נכנסים כי אם ברשות, ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה", ויש צורך בכמה וכמה הכנות, מה-שאינ-כן בהיותו בשדה, רשאים ויכולים כולם לגשת אל המלך ולהגיש לו בקשותיהם כו'.

ורוגמתו בנמשל – שחודש אלול מותר ב"עובדין דחול" השייכים ל"שדה", והיינו,

1 פרשתנו לב,א ואילך.
 2 ישעיה מד,ג.
 3 תהילים מח,ב.

4 ראה יהל-אור עה"פ (עמ' קעט ואילך).
 5 תולדות כה,כו. וראה אוה"ת עה"פ (קמב,ב ואילך).
 6 משלי ג,ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

"ובלכתו העירה הם הולכים אחריו". ולכאורה אינו מובן: לשם מה מוסיף רבינו הזקן תיבות אלו – הרי כדי לבאר את העניין שימי חודש אלול הם ימות החול, נוגע רק העניין דמלך בשדה, ולא הליכתו לעיר?

אך העניין הוא – שבתבות אלו מבאר רבינו הזקן את התכלית שבדבר:

מלבד המעלה שבעצם העניין שהמלך בא לשדה ומתגלה לכולם, שגם כאשר נמצאים במעמד ומצב ד"איש שדה" יכולים לראות את המלך, יש בזה מעלה עמוקה יותר – שעל-ידי זה יוצאים סוף-כל-סוף מהמעמד ומצב ד"שדה", וכאשר המלך הולך העירה, "הם הולכים אחריו".

וטעם הדבר – כיוון שבהיות המלך בשדה, נתקשר ה"איש שדה" אל המלך, באופן שאינו יכול להיפרד ולהינתק ממנו, וכיוון שכן, הרי היכן שהמלך הולך, הולך גם הוא אחריו.

וכמו-כן ברוחניות – שהארת י"ג מידות הרחמים שבחודש אלול פועלת לא רק שבהיותו עוסק ב"עובדין דחול" מאירים אצלו י"ג מידות-הרחמים, שהרי לא זו התכלית; התכלית היא – שייצא מהמעמד ומצב ד"עובדין דחול" ויבוא אל עיר המלוכה עד להיכל (בית) המלך.

ג. והנה, העניין ש"בלכתו העירה הם הולכים אחריו" – נעשה בראש-השנה כו', ואילו בחודש אלול נמצאים עדיין בשדה; אבל אף-על-פי-כן, כיוון שכל עניין דורש הכנה והקדמה, – כמו עניין השבת שהכנה לזה היא מערב שבת, ויתרה מזה, מתחילת השבוע, כפי שאומרים "היום יום ראשון בשבת", כיוון שאז

מתחילה כבר ההכנה ליום השבת. וכמו-כן ביום-טוב, כמבואר בלקוטי-תורה? שהגילוי שהיה מאיר בבית-המקדש בכל יום-טוב "היה נמשך... עד הרגל הבא אחריו", ונמצא, שההכנה ליום-טוב היתה מתחילה עוד מהיום-טוב שלפניו –

הנה ההכנה להליכה אחריו בפועל בראש-השנה – מתחילה כבר בחודש אלול, ועוד לפני זה, בשבת מברכים חודש אלול, שמיניה מתברכין כולה יומין¹⁰, והיינו, שהחל משבת מברכים, ובפרטיות יותר, החל מראש-חודש אלול, צריכים להתחיל להתכונן לצאת מהשדה ולילך לעיר.

בחיצוניות ובגלוי נמצאים עדיין בשדה, אבל בפנימיות נקודת הנשמה נרגש כבר שצריכים לצאת מהשדה ולילך אחר המלך העירה.

ההליכה ל"עיר" ו"בית" בפועל היא אמנם בראש-השנה, ואילו בחודש אלול נמצאים עדיין ב"שדה"; אבל בפנימיות הנשמה נעשה כבר בחודש אלול העניין ש"בלכתו העירה הם הולכים אחריו".

וזהו תוכן אמירת המזמור "לדוד ה' אורי" בחודש אלול¹¹, שבו אומרים "בקשו פני", היינו, לעורר את פנימיות הנשמה, ועל-ידי-זה – "את פניך הוי אבקש"¹².

ולאחרי ההכנה בחודש אלול – הרי זה נמשך בפועל ובגלוי בראש-השנה (שהוא יום-טוב בגילוי), וגמר ההמשכה היא ביום-הכיפורים בתפלת נעילה, ואחר-כך נמשך בגילוי בקו השמחה בחג הסוכות עד לשמיני-עצרת, שבו מקריבים "פר אחד איל אחד"¹³, "ישראל ומלכא בלחודיה"¹⁴, "יהיו לך לברך ואין לזרים אתך"¹⁵.

(7) ראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 1344.
 (8) ראה רמב"ן יתרו כ.ח.
 (9) ברכה צ.ב.
 (10) ראה זח"ב ט.ג. פ.א.
 (11) ראה גם שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול ה'תש"ז בהתחלתה תר"מ ח"ז ס"ע 166). וש"ג.
 (12) תהלים כז.ח. וראה יהל-אור ע"פ (עמ' קד ואילך).
 (13) פינחס כט.לו.
 (14) ראה זוהר ח"א טו, א.ב. ח"ג לב.א. ק.ב.
 (15) משלי ה.יז. וראה סה"מ מלוקט ח"ה ריש עמ' כג. וש"ג.

"נתקיימו ברבי ובניו"

רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון בן יוחאי אומר: הגוי והכות והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה נאה לצדיקים ונאה לעולם, שנאמר, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תימצא. ואומר, תפארת בחורים כוחם והדר זקנים שיבה. ואומר, עטרת זקנים בני בנינים ותפארת בנינים אבותם... כולם נתקיימו ברבי ובניו (פרק ו משנה ח)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא: עטרת – זה העושר, תפארת – זה הגוי והבנים.

פירוש ב"ק אדמו"ר:

במשנתנו זו צריך להבין כמה דברים:

א) מהי ההוראה מזה ב"מילי דחסידותא"? (ב) מאחר שמידות אלו הן "נאה לצדיקים", הרי בוודאי נתקיימו בצדיקים רבים, וגם לפני דורו של רבי, ואם-כן קשה (א) מהו החידוש בזה שנתקיימו ברבי ובניו? (ב) למה לא נקט דוגמה מצדיקים שהיו לפני דורו של רבי?

והביאור:

"גוי" הוא ניסיון לאדם, כי ייתכן שבסיבת יופיו יתגבר עליו יצרו ויחטיאו; "עושר" אף הוא ניסיון, ככתוב "ראש ועושר אל תיתן לי הטריפני לחם חוקי"; ועל-דרך זה בשאר המידות. אי לזאת, עלול האדם לחשוב שעליו להשתדל בביטולן של המידות הללו. ולכן אמר שאדרבה, מידות אלה הן "נאה לצדיקים": לא זו בלבד שלא יבלבלו אותו מעבודת ה', אלא עוד יסייעו בידו. אך כמה דברים אמורים? במי שהוא בדרגת "צדיק" דווקא (הרי ההוראות שבמכילתין מכוונות למי שהוא בדרגת צדיק, היינו שהוא שלם בקיום המצוות וחסר לו רק במילי דחסידותא).

ובכדי שלא יטען האדם שהוא מוכן לוותר על התועלת שבמידות אלו, שמה לא יוכל לעמוד בניסיון, ממשיך התנא שהם "הנאה לעולם": הימצאות מידות אלו בצדיקים היא צורך העולם, והוא אינו רשאי לוותר עליהן.

וזהו החידוש ש"כולם נתקיימו ברבי ובניו". אף שהיו בהם כ"ה המידות (ניסיונות) אלו, לא זו בלבד שהדבר לא הזיק להם ח"ו, אלא שהיו אצלם באופן של קיימא – קיום אמיתי.

אמנם עדיין אפשר לטעון: הרי מדובר ברבי (...) ומי ידמה לו? ולכן אמר שמידות אלו נתקיימו גם בבניו של רבי, ובזמן שהיו בדרגת "בניו" עדיין (טרם התמנותו של רבן גמליאל לנשיא ולפני שרבי שמעון בנו נעשה תנא גדול כו'), וזה משום שהיו בניו של רבי; והרי בידו של כל אחד ואחד להיות מ"בניו" – אלו התלמידים – של רבי, ואז יתקיימו גם בו מידות אלו.

ומאחר שכוונת התנא להוכיח שמידות אלו יכולות להתקיים בכל אדם, לכן לא נקט דוגמה מ"ראשונים כמלאכים", מדורות קורמים, אלא מרבי ובניו שהיו בני דורו.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת ניצבים-וילך היתש"ה – בלתי מוגה)

פרשת ראה

ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

אמר משה נביא: חמוץ דאנא מסדר קדמיכון, יומא דין, ברכתא וחילופא (תרגום ירושלמי)

"משה רבנו" שבכל דור נותן לנו ("ברכה" ו"קללה". כלומר, לפעמים מילוי הוראותיו מביא למצב קשה, אך עלינו לדעת שלאמיתו של דבר אין כאן קללה כלל, אלא רק ברכה, כי על-ידי ייסורים אלו נפטרים מייסורים קשים יותר, וכיוצא בזה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת ראה תש"י)

רק חזק לבלתי אכול הדם (יב,ג)

שהיו שטופים בדם... דברי רבי יהודה. רבי שמעון בן עזאי אומר, לא בא הכתוב אלא להזהיר... להתחזק במצוות (רש"י)

המשמעות הפנימית של אכילת דם היא התעבות המידות, שהרי הדם הוא הנפש, ואכילת דם מחברת את נפש האדם עם נפש הבהמה.

רבי יהודה, מלשון הודאה וביטול, מדבר על דרגה נמוכה בעבודה – האדם הוא בעל מידות בהמיות ועליו לבררן ולשנותן.

לעומתו, בן עזאי, עבודתו היתה מתוך "רצוא" ותשוקה להתעלות, כאומרו, "נפשי חשקה בתורה" (יבמות סג). לכן הוא מפרש את הכתוב על-פי אופן עבודתו: על האדם להתחזק ולהתעלות ולהאיר את נפשו על-ידי קיום המצוות ("להזהירך" מלשון "זוהר" ואור).

(לקוטי שיחות כרך יד עמ' 51)

אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון (יג,ה)

"אחרי ה' אלקיכם" – היינו ההתבוננות בביטול העולמות, שאינם אלא בחינת "אחוריים" בלבד, מאחר שנתהוו מזיו והארה, שהוא כאין ואפס לגבי מהותו ועצמותו יתברך. "תלכו" – התבוננות זו מביאה לאהבת ה', "הליכה" ורצוא לאלוקות. "ואותו תיראו" – ההתבוננות בהפלאות מהותו ועצמותו יתברך, שמביאה ליראה. "ואת מצוותיו תשמורו" – קיום המצוות. "ובקולו תשמעו" – לימוד התורה ("קול", שמורה על ירידה והמשכה, רומז לירידת התורה לעולם-הזה). "ואותו תעבודו" – בשינוי הטבע והרגילות, שכן רק מי שעושה יותר מהרגילו נקרא "עובד אלוהים" (חגיגה ט). "ובו תדבקון" – במחשבה, דיבור ומעשה. לכן נאמר ציווי זה בלשון רבים, כי הוא מתייחס לשלוש בחינות אלה. ונאמר "תדבקון", שכן גם העשייה הגשמית צריכה להיות קודש לה', והדבר נרמז ברגל הארוכה של נ' סופית.

(לקוטי-תורה)

ד. וזהו הטעם שבשבת מברכים חודש אלול (או בראש-חודש אלול) קורין פרשת ראה – "ראה אנוכי נותן לפניכם"¹⁶ –

ה. וזהו גם דיוק הלשון "ראה גו" – שהעבודה בתורה "ראה גו" לפניכם", כיוון שהעבודה דחודש אלול היא "בקשו פני", לכן קורין בתורה "ראה גו" לפניכם",

בהיות המלך בשדה נתקשר ה"איש שדה" אל המלך,

באופן שאינו יכול להיפרד ולהינתק ממנו, וכיוון שכן,

הרי היכן שהמלך הולך, הולך גם הוא אחריו

מלשון פנימיות¹⁷, שזוהי הנתנת-כוח על העבודה ד"בקשו פני".

עניין ראייה הוא שעל-ידה נעשית ההתאמתות היותר חזקה, כידוע החילוק בין שמיעה לראייה¹⁹ – אינה דומה שמיעה לראייה²⁰ – שאף גשם על-ידי שמיעה מתאמת אצלו הדבר, הרי זה רק בחיצוניות הנפש, ולכן על-ידי קושייה נחלש אצלו העניין, ועד שיכול לבוא לידי החלטה הפכית ממה ששמע, מה- שאין-כן בראייה, הנה כמה קושיות שישאלו אצלו, ישיב: אני בעצמי ראיתי זאת, והיינו, שזוהי התאמתות שבפנימיות הנפש, ששם אין מקום לקושיות.

קושיות ותירוצים תופסים מקום רק בחיצוניות הנפש, ולכן, בעניין שכל התאמתותו היא רק על-ידי שמיעה שמגעת בחיצוניות הנפש בלבד, שייך לומר שעל-ידי קושייה תהיה חלישות בדבר, ועל-ידי תירוצי יחזור הדבר לאיתנו; מה-שאיין-כן ראייה שמגעת בפנימיות הנפש – הרי שם אין נתינת מקום לקושיות וכו'; קושייה אינה פועלת חלישות, ותירוצי אינו מוסיף מאומה.

וזהו "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" – שהעבודה בב' הקווין דסוד מרע ועשה טוב צריכה להיות באופן של ראייה

והכוח לזה נתבאר בהתחלת הפסוק – "אנוכי נותן לפניכם":

"אנוכי" – קאי על עצמותו יתברך, ועצמותו יתברך אומר: "אנוכי נותן – הנני נותן את עצמי" ("איך גיב זיך אוועק") – לפניכם", שהוא-עניין התקשרות העצמות עם עצם הנשמה, שעל-ידי זה קשורה הפנימיות של איש ישראל עם העצמות.

ומצד זה נרגש בפנימיות הנפש – שהיכן

מקום לקושיות. וזהו "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" – שהעבודה בב' הקווין דסוד מרע ועשה טוב צריכה להיות באופן של ראייה

19 ראה ד"ה פדה בשלום תשי"ג פ"ג (תו"מ ח"ז עמ' 199). וש"ג.
20 מכילתא יתרו יט,ט.

16 ריש פרשתנו.
17 ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.
18 ישעיה כט,יג. וראה תניא פל"ט. ובכ"מ.

("ראה"), הקשורה עם פנימיות הנפש ("לפניכם").

והכוח לזה הוא ממתן-תורה²¹ – שהרי העניין דמתן-תורה היה באופן ש"עניינו ראו ולא זר" (כלשון הרמב"ם²²), והיינו, שהאמונה בתורה אינה מצד אות ומופת, אלא זהו עניין שכל בני-ישראל (כל הנשמות שהיו בשעת מתן-תורה²³) ראו בעצמם, ועל-ידי זה נתאמת העניין דתורה ומצוות אצל כל בני-ישראל בפנימיותם.

בפנימיות מונח אצל כל אחד מישראל שהיכן שהמלך הולך מוכרח גם הוא לילך אחריו. ופנימיות זו ישנה אצל כל בני-ישראל. אבל יש צורך לעורר פנימיות זו, וזוהי העבודה דהודו אלול – "בקשו פני" – לבקש ולחפש את הפנימיות, ועבודה זו היא ההכנה שעניין זה יאיר בראש-השנה בגלוי, ומזה נמשך גם על כל השנה, שקיום התורה ומצוות לא יהיה בדרך "מצוות אנשים מלומדה", וגם לא עבודה שעל-פי טעם ודעת, אלא מצד פנימיות הנשמה.

וזהו גם הכלי להמשכת שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות.

* * *

1. אודות העניין ד"ראה אנוכי גו'" נאמר הלשון "נותן" – ד"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"²⁴, והיינו, שנותנים את כל העניינים.

ובפרטיות יותר:

בעניין הראייה גופא ישנן ב' מדרגות: (א) ראייה שעל-ידי העין, (ב) ההבטה שמצד העצם שלא על-ידי העין, כמו שכתוב²⁵ "אם יוצר עין הלא יביט", שפירושו הלא יביט בעצמו שלא על-ידי העין²⁶.

וזהו "ראה אנוכי נותן" – שהקב"ה נותן לבני-ישראל גם המדרגה היותר נעלית שבראייה.

2. והעניין בזה:

נתבאר לעיל (ס"ה) מעלת הראייה בכלל (כולל גם ראייה שעל-ידי העיניים) לגבי שמיעה, שעל-ידי נעשית ההתאמתות היותר חזקה.

וזהו גם ש"אין עד נעשה דיין", ומהטעמים לזה – לפי שהדיין צריך להביט על העניין ב' קוויין שקולים, לזכות ולחוב, וכיוון שהוא בעצמו ראה את הדבר, "לא מצו חזו ליה זכותא"²⁷.

כלומר: בשעה שהדיין שומע מפי עדים, הרי אף-על-פי שההתאמתות שעל-ידי עדות היא גדולה יותר מההתאמתות שעל-ידי השגה, שהרי השגה היא כמו שמיעה, ואילו עדות הוא עניין של "גזירת הכתוב"²⁸ שלמעלה מהשכל, מכל-מקום, כל זמן שלא ראה את הדבר בעצמו, יכול עדיין למצוא לו זכות; מה-שאינן כן כאשר ראה את הדבר בעצמו, "לא מצו חזו ליה זכותא".

ונמצא, שההתאמתות שעל-ידי ראייה נעלית יותר לא רק מהשגה (שמיעה), אלא גם מקבלת עדות.

ואף-על-פי-כן, יש בראייה עצמה ב' מדרגות:

(א) ראייה שעל-ידי ממוצע – הממוצע דעין הגשמי, שבו מלוּבש כוח הראייה, אחר מחמשת החושים, שעל-ידו נתפס הדבר במוח; או ממוצע רוחני, שהוא-עניין ראייה דחכמה, ובשני האופנים, כיוון שהראייה היא על-ידי ממוצע, אין זה נוגע בפנימיות הנפש ממש. (ב) "הלא יביט" – בעצמו שלא על-ידי

תרועה גדולה. שנת הלימודים הסתיימה ומשמעות הדבר הפסקה בפעילות האינטנסיבית של הביקורים בבתי-הספר. מטה המבצע התכנס ותכנן סידרה של פעילויות בהרים, בין המשפחות בבונגלו'ס ובין הילדות במחנות-הקיץ.

ברו"ח לרבי הוגדרה התוכנית – "מבצע חזק בקאנטרי". מיד לאחר קבלת הרו"ח, נתן הרבי מאתיים וחמישים דולר, כהשתתפות אישית בהוצאות המבצע. הרבי נתן את הכסף בשטרות של חמישה, עשרה, עשרים וחמישים דולרים. ב"ב בתמוז, שחל באותה שנה ביום ראשון, התקיימה מסיבה מיוחדת למכירת השטרות של הרבי וכל שטר נמכר בסכום נכבד. כך 'הצמיח' הכסף כסף נוסף שסייע רבות ל'מבצע חזק' אשר כלל ביקורים במחנות-הקיץ ובבתי-מלון ואפילו פרסום של זמן ההדלקה באמצעות מטוס.

"יהודי אחד שבתו התקרבה ליהדות על-ידי הדלקת נרות שבת נעשה ידיד נאמן למבצע והתנדב לתת לנו כמות גדולה של נרות בחינם. כעבור זמן-מה בא אלינו בהצעה: יש לו ידיד יצרן נרות בארץ-ישראל, המייצר במפעלו נרות קטנים בעיצוב מיוחד. הלה מוכן למכור לנו כל חבילה בעשרים סנט, וכאן בא אלינו ידידנו בהצעה נדיבה: נזמין עשרת אלפים נרות ונחלק בינינו את התשלום – על כל חבילה אנחנו נשלם עשרה סנטים והוא ישלם עשרה. לכאורה, הצעה מצויינת. אבל כאשר כתבנו על כך לרבי (כן, הרבי היה מעורב בכל צעד ובכל החלטה). תגובת הרבי שללה את הרעיון. הנימוק: בנרות קטנים במיוחד יש חשש לחוסר יציבות וזה מסוכן..."

"מבצע חזק בקאנטרי"

פעולות השנה הראשונה הסתיימו בקול

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

**מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).**

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

25) תהלים צד, ט.
26) ראה המשך תעריב ח"ג עמ' א"ת. ועוד.
27) ר"ה כו, רע"א.
28) ראה לקו"ש חכ"א עמ' 62. וש"נ.

21) ראה גם לקמן ס"ח.
22) הל' יסוה"ת רפ"ח.
23) ראה פרדר"א פמ"א. ועוד.
24) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

בדיקת חמץ, עוד לפני שאיבת מים שלנו'.
 "הרבי יצא ל'מים שלנו' ואנו, הנכנסים
 לפני-ולפנים, קיימנו מיד אסיפה דחופה.
 "הרב חודקוב הציע כמה הצעות. הרב
 ויינברג והרב העכט, שהיו להם תוכניות רדיו
 קבועות, קיבלו על עצמם לארגן שיעור ברדיו
 בנושא. הרב דוד רסקין קיבל על עצמו לדאוג
 שהבחורים ה'טנקיסטים' יפעלו בערב פסח
 ביתר שאת.

"כשאני-לעצמי, הייתי במצב לא-נעים
 ביותר, כי בדיק אף לא היו ברשותנו הרבה
 פמוטות. לא תמיד יכולנו לעמוד בקצב
 ההזמנות והיצרן התחיל לאבד את הסבלנות.
 ככל אופן באתי בדברים עם חברותי וניסינו
 לארגן כמה פעולות פרסום עוד לפני החג
 (מבלי להזכיר שעקרת-הבית היהודי עסוקה
 מאוד בערב פסח...)

"ומן-מה לאחר-מכן, בשעת ערב מאוחרת,
 קיבלתי טלפון מהרב חודקוב: מישו העיר את
 תשומת ליבו לעובדה שאנשים רבים יוצאים
 לעשות את החג בהרים, בבת-מלון במקומות
 נופש, ומי יודע לכמה מהם אין פמוטות או
 נרות לשני ימי החג והשבת. 'לכן, אמר, אני
 מציע שנשלח פמוטות ונרות להרים,
 לקאנטרי'. תוך זמן קצר התארגנה קבוצת
 בחורים שהתנדבו לצאת לפנות-בוקר להרים,
 כדי להספיק לעסוק שם במבצעים ולשוב
 לקראון-הייטס עוד לפני כניסת החג. מכיוון
 שהם יצאו ראשונים והרב חודקוב עורר על-
 כך, שלחתי איתם את כל הפמוטות שהיו תחת
 ידי, הם אכן עברו בכמה וכמה בתי מלון ונחלו
 הצלחה מרשימה.

הרבי שם דגש על נוחות ובטיחות

"מישהו אחר העלה רעיון להטיס מסוק עם
 שלט המודיע על זמני הדלקת נרות החג
 והשבת, ולמרות הזמן הקצר ולמרות טרדות
 ההכנה לחג, גם רעיון זה יצא לפועל. אפילו
 דברי הרבי על פרסומת בטלוויזיה התקיימו
 במלואם. מישו הרים טלפונים לאן שהרים,
 ובבוקר התייצב בקראון-הייטס צוות צילום
 שהסריט את כל ההכנות של משפחה יהודית

מוסיפה ומספרת מרת שטרנברג: "כאמור,
 הבעיה המרכזית באותו ערב פסח היתה מחסור
 בפמוטות לחלוקה, חיפשנו פיתרון לכך במשך
 הלילה ולאחר מאמץ השגנו כמות לא מבוטלת
 של פמוטי זכוכית.
 "בבוקר, לאחר לילה של תוכניות ועבודה,
 נמסר לרבי דו"ח מפורט של תוכנית הפעולה
 לשעות שנתרו עד החג, עם בקשת ברכה
 להצלחה. בדו"ח הוזכר גם המחסור בפמוטי
 נחושת שהשתמשו בהם בדרך-כלל וצויין
 הפתרון החלופי של פמוטי זכוכית. הרבי שלל
 את התחליף וכתב: 'יש חשש שיתפוצצו'.

"כפי שכבר הוזכר, הרבי לא התיר גם את
 השימוש בפמוט שאינם יציב. עתה לא התיר
 שימוש בפמוט שעלול להתפוצץ. הרבי ייסס
 אפוא חשיבות רבה לנושא הפרקטי והבטיחותי.
 "הנה דוגמה נוספת לעניין: בדרך כלל
 חילקנו פמוטות מתוך הנחה שקל להשיג את
 הנרות, אבל בהזדמנויות שונות נהגנו לחלק גם
 נרות.

ממוצע, שזוהי הראייה שמצד עצם ופנימיות
 הנפש. הכוח על זה הוא ממתן-תורה:
 ויש להביא הוכחה להאמור שראייה שעל-
 ידי ממוצע אינה נוגעת בפנימיות הנפש ממש:
 הכלל ש"אין עד נעשה דיין" הוא ברדני
 בפנימיותו ממש. כאשר הקב"ה אמר "אנוכי הוי' אלוקיך"²⁰,
 הרי כיוון שדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה³⁰,
 אזי נעשה כן אצל כל אחד ואחד מישראל –

העבודה דחודש אלול היא "בקשו פני" – לבקש ולחפש את הפנימיות, ועבודה זו היא ההכנה שעניין זה יאיר אצל כל אחד בראש-השנה בנילו

נפשות דווקא, מה-שאינ-כן ברדני ממונות –
 "עד נעשה דיין"²⁷. ומה מוכח שגם ראיית העין ("עד") אינה
 עניין שנוגע בפנימיות נפשו ממש – שהרי
 בעניינים שנוגעים לעצמו או לקרובו הרי הוא
 פסול לדיון, כיוון שזהו עניין שנוגע בפנימיות
 הנפש ממש, וכיוון שבדיני ממונות נעשה דיין
 אף-על-פי שראה את הדבר, על כרחך צריך
 לומר, שראיית הדבר אינה נוגעת בפנימיות
 נפשו ממש (ורק ראייה שבבחינת "הלא יביט",
 שלא על-ידי ממוצע, הוא-עניין שנוגע
 בפנימיות הנפש ממש).

וזהו "ראה אנוכי נתן גו" – דכיוון ש"כל
 הנותן בעין יפה הוא נותן", ניתן לבני-ישראל
 גם המדרגה הב' שבעניין הראייה, ועניינו
 בעבודה – שקיום המצוות צריך להיות לא
 בדרך "מצוות אנשים מלומדה", ולא באופן של
 השגה, וגם לא באופן של ראייה כפי שרואים
 דבר זר, אלא באופן של ראייה כזו שנוגעת
 ש"אנוכי" נעשה "הוי' אלוקיך", כוחך
 וחיותך¹⁷, היינו, שהכוח והחיות של כל אחד
 מישראל הוא – "אנוכי".
 וכיוון שכן, הרי מוכן, שעניין התורה ומצוות
 אינו כמו מי שרואה דבר שחוץ הימנו (כמו
 בבחינה הא' שבראייה), אלא כמו דבר שהוא
 קרוב אליו, ולא רק קרוב אליו, אלא זה הוא
 בעצמו, כמבואר בתניא³³ שנשמתו של כל אחד
 מישראל היא "חלק אלוהה ממעל ממש".
 וזהו אמיתית הפירוש ד"ראה אנוכי נתן
 לפניכם" – "לפניכם" היינו הפנימיות
 דפנימיות שבנפש, שנמשך ובה מבחינת
 "אנוכי".

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ראה,
 מברכים חודש אלול היתשי"ז – יתורת-מנחם –
 התוועדות היתשי"ז כרך כ (ג) עמ' 224-230 –
 בלתי מוגה)

(29) יתרו כ.ב. (31) רפ"ב.
 (30) ראה שבת קיש, רע"ב. כ"ר פמ"ד, כב.

נר מצווה

הדלקת נרות שבת-קודש ויום-טוב משקפת באופן מוחשי וגלוי לעיני בשר את הרעיון של "נר מצווה ותורה אור" – כותב הרבי במכתב כללי "אל כל אמהות ובנות ישראל" ה' הרבי 'מעצב' את הפמוט לחלוקה, מחלק קופסות גפרורים עם חתימת שמו, ועוד ה' על הסערה שחולל המבצע החדש, על התפשטותו המהירה בעם ישראל ועל מיליוני בתים יהודיים בעולם שהוארו באור קדושת השבת ה' רשימה שנייה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

בשר. יתר על כן: כיוון שהקבי"ה משלם מידה כנגד מידה – הוא מברך את הבית בשפע של אורה, ומאיר את מזלם ואת כל חייהם.

כל הברכות כרוכות בזה

ברשימה קודמת (גיליון תעג) הוזכר מכתב של הרבי ל"מר יהושע שי' דנוב", שפעל מטעם שליחו הנודד של הרבי בעיר קעלן שבגרמניה. בימי הספירה תשל"ה כותב לו עוד הרבי:

ולסיום מכתבו בנוגע הפעולות להפצת מצוות הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום-טוב, הרי מצווה זו גם מסמלת כללות התורה ומצוותיה, כמו שנאמר "כי נר מצווה ותורה אור". ואף שמוכן ופשוט שכל מצווה ומצווה צריך לקיימה מצד עצמה בשמחה ובחיות, הרי בכל מצווה מודגש פרט מיוחד מכללות עניין המצוות (בדוגמת מועדים לשמחה – השמחה) ובמצווה הדלקת נר שבת הוא עניין הפצת אור בכל הבית והסביבה, וכל הברכות בגשמיות וברוחניות הכרוכות בזה.

הזכות, הברכה וההצלחה

בהזדמנות מסוימת (התוועדות ל"ג בעומר תשל"ה) – שיחות-קודש תשל"ה כרך ב עמ' 89) מזכיר הרבי את חמשת המבצעים (תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, ובית מלא ספרים) ומוסיף: "ולאחר מכן ישנה ההיא העולה על

"הדלקת נרות בערב שבת ובערב יום-טוב היא חובה בכל בית יהודי, אך התפקיד והזכות לקיים מצווה זו בפועל הוענקו במיוחד לאשה היהודייה. רק במקרים חריגים – כגון כאשר האשה אינה נמצאת בבית וכיוצא בזה – מוטלת החובה על הבעל להדליק את הנרות" – כותב במכתב כללי מיום ו' בתשרי תשמ"ה, הפונה "אל כל אמהות ובנות ישראל, ה' עליהן תחינה" (תורת-מנחם – אגרות מלך' כרך ב' עמ' שצז).

וממשיך הרבי וכותב (שם):

כמו בכל מצוות התורה, שבה נדרש כי ילד יהודי יחונך לשמירת המצוות משחר ילדותו, מיד עם הגיעו לחינוך – נחשבת, בדרך-כלל, ילדה בת שלוש שנים כמוכשרת מבחינה חינוכית להתחיל להדליק נר, בברכה, בערב שבת ובערב יום-טוב, בהשגחת אמה. חכמינו זכרונם לברכה מספרים לנו שרבקה הדליקה נר של ערב שבת-קודש כשהיתה בת שלוש שנים, בהמשיכה את התנהגות שרה אמנו. כל אם יהודייה המבורכת בילדה בת שלוש שנים, המדליקה נרות, יודעת וחשה את השמחה הפנימית הגדולה ואת הנחת כשבתה מביאה לבית יחד אתה את האורה הקדושה של נרות שבת ויום-טוב, תוך כדי כך שהיא רואה כיצד תחושה זו מתבטאת גם בפנים הקורנות של ילדתה. זו מצווה המשקפת באופן מוחשי את העניין של "נר מצווה ותורה אור" – באופן שניתן לראות את הדבר גם בעיני

"כמה זה הרבה?"

מתרגשים כאנשים העומדים להיכנס ל"יחידות". הבנתי שגם אני נכנסת אל הקודש פנימה.

"פתאום הרבי נכנס ל-770 ופנה לחדרו, ואחריו הרב חודקוב. כעבור רגע הרב חודקוב יצא ואמר לכולנו להיכנס. לאחר שנכנסנו חזר ונכנס גם הרב חודקוב, ואז הרבי אמר את הדברים הבאים:

"מהראוי היה לעשות א' ליכטיקען שטורעם" [=סערה מאירה] בעניין נרות-שבת ויום-טוב, ולכן היה כדאי לעשות הלילה א' ליכטיקען פארבריינגען" [=התוועדות מאירה], במיוחד שבחול' ידליקו נרות שלוש פעמים רצופות – ביום רביעי, ביום חמישי וביום שישי (באותה שנה חג הפסח חל בימים חמישי ושישי) וגם יברכו ברכת שהחיינו'.

"כאן הרבי הוסיף ואמר כי מאחר שיש שאלה אם מותר להקהיל את הציבור בליל בדיקת חמץ, הוא מוסר לנו את תפקיד עשיית ה'שטורעם' על הדלקת הנרות עוד לפני החג, ומבקש שיעשו זאת בכל האופנים – תוך שימוש ברדי, בטלוויזיה, בעיתונות ובכל דרך אפשרית – 'זהעיקר שזה יהיה בשטורעם הכי גדול ובפרסום הכי גדול'.

"לאחר שסיים את דבריו, הוציא ממגירת שולחנו כמה קופסאות של גפרורים שעל כל אחת מהן היה מודפס 'נרות שבת קודש' – י"א ניסן תשל"ה' (מישהו נתן זאת לרבי כשי לרגל היום הבהיר י"א בניסן).

"הרבי כתב על כל אחת מהקופסאות את ראשי-התיבות של שמו הק' ונתן לכל אחד מהנוכחים בחדר קופסא אחת. הרב חודקוב ניגש ראשון והרבי שאל בחיוך: 'איר טוט אויכעט אין מבצע נש"ק?' [=גם אתם עוסקים במבצע נש"ק?]. אחריו ניגשו כל השאר (בסדר שנתייהם). בסיום הרבי הביט בנו ואמר שהוא מצפה לרד"ח מפורט – מה פעלו.

"בינתיים התאסף קהל מחוץ לחדרו של הרבי ונוצרה מהומה. כולם ציפו לשמוע מה היה ב"יחידות' בשעה כזו – לפנות ערב של

מתשובות הרבי על הדוחות ניכר היה כי יש לו נחת-רוח מהתפתחות המבצע (הדוחות הכילו גם מכתבי תודה והוקרה מהציבור הרחב). בכל-זאת הרבי לא נמנע מלדרוש ולתבוע עוד ועוד. הרבי גם לא הסתפק בדיווחים כלליים, אלא רצה לקבל מידע מפורט. למשל, כאשר נכתב באחד הדיווחים שבאותו שבוע "חילקנו הרבה פמוטות", הרבי ציין על כך – "כמה זה הרבה". מאז אותה הערה הקפידו לכתוב דוחות מפורטים ולציין מספרים מדויקים.

'מבצע נש"ק' – סגולה לבריאות

מרת אסתר ויינברג ע"ה כתבה פעם לרבי על מצב בריאותה, והרבי ענה שתתעסק ב'מבצע נש"ק' והדבר יהיה סגולה לבריאותה. היא קיבלה על עצמה בהתנדבות ליצור קשר עם בתי-הספר בניו-יורק ולקבוע פגישות, והיתה יושבת שעות ארוכות במסירות ובהתמדה ליד הטלפון, ומתאמת פגישה אחר פגישה.

כשהתברר הפגישות, החלו הבנות הפעילות לצאת ל'מבצע נש"ק' לא רק בימי שישי אלא בכל ימות השבוע. הן היו עוברות מכיתה לכיתה, מספרות על המבצע ונותנות לבנות את השי הקבוע – פמוט עם עלון הסברה. הצלחת פעילות זו הייתה גדולה.

"א ליכטיקען שטורעם"

מספרת מרת שטרנברג: "לפנות ערב של אור ל"ד בניסן, ליל בדיקת חמץ, קיבלתי הודעה דחופה 'לכוא מיד ל-770'.

"כשהגעתי היה בחוץ קהל גדול. אנ"ש וה'תמימים' המתינו שהרבי יחזור מהאוהל ויצא ל'מים שלנו'. נכנסתי פנימה, ליד גן-עדן התחתון, והנה בפניה אחת עומד הרב יוסף ויינברג. בפניה אחרת עומד הרב דוד רסקין, ובקרן-זווית שלישיית הרב יעקב-יהודה העכט ע"ה. כולם היו חגורים באבנטים וראיתי שהם

שנערכה בנוכחות עסקניות 'מבצע נש"ק', שאל מר קופרשטיין כמה פמוטות יודקו פעילות 'מבצע נש"ק' בעתיד הקרוב. לאחר דיון ממושך הוחלט על הזמנה של עשרת אלפים. מר קופרשטיין עיצב פמוט מיוחד בדגם שחרג במקצת מהמקובל: הפמוט היה צר וארוך מהרגיל, אבל הוא טען שהעיצוב מודרני ונאה ועסקניות המבצע סיכמו להזמינו.

בינתיים התקבלה הוראה נוספת מהרבי – להדביק לפמוט דבקית שיהיה בה מקום לכתיבה שמה של הילדה. בשלב זה הכניסו אל הרבי גם את הפמוט שעוצב על-ידי היצרן וגם דוגמה של הדבקית, ולרבי היתה ביקורת על שניהם. לגבי הפמוט, הרבי אמר שבהיותו ארוך וצר – אינו יציב וממילא מסוכן להדליק בו נרות. כאשר לרבקית – הרבי אמר שצריך להוסיף עליה איור של חלה ושל גביע לקידוש. לבסוף הכניסו אל הרבי דוגמאות של פמוטות שונים. הרבי עצמו בחר את הבסיס מפמוט אחד, את החלק האמצעי שלו מפמוט שני ואת החלק העליון מפמוט שלישי. במילים אחרות, הרבי עיצב בעצמו את הפמוט המוכר של 'מבצע נש"ק', והדגם שיעיצב יוצר מאז בכמות עצומה. בשנים הבאות התחילו להזמין כמויות ענק מטיוואן או מהונג-קונג, וגם אז הקפידו על הצורה והגודל שהרבי קבע.

להחזיר את הדולרים הנוותרים

שנת תשל"ה היתה שנה של 'שטורעם' במבצעים כאמצעות ה'טנקים', והרבי הרבה לעודד את ה'טנקיסטים'. באותה תקופה בערך נקבע גם הנהוג החדש של חלוקת דולרים לציבור על-ידי ה'טנקיסטים' בסוף ההתוועדות.

באחת החלוקות הראשונות שנערכו בדרך זו, בסיום התוועדות שהתקיימה אור ליום שישי, הורה הרבי לתת דולרים גם לנשים, והוסיף ופירט שיתנו להן שני דולרים – אחד לעצמן ואחד כדי לצייד אותן ל'מבצעים' בימי שישי,

ביום שישי בבוקר טלפן הרב חודקוב למרת שטרנברג ושאל אם נשאר אצל חבורתיה דולרים מאלה שהרבי נתן בהתוועדות – שלא ניתנו לנשים. כשענתה בחיוב, העביר לה הרב חודקוב את ההוראה הבאה בשם הרבי: שישה דולרים יש להחזיר למוכרות (עד היום לא ידוע עבור מי) ואת השאר יש להביא לבנות "בית רבקה" שלא היו אתמול בהתוועדות, אבל ילכו היום לפעול ב'מבצע נש"ק'. אם יישארו אצלן דולרים – יש לחלק אותם בתנאים האמורים בין בנות 'מכון חנה', ואם עדיין יישארו דולרים, יש לתת אותם למתעסקות ב'מבצע נש"ק'. בסיום הדברים חזר הרבי והדגיש את התנאי – יש להחזיר למוכרות כל דולר שלא יינתן היום לאשה או בת שתקבל על עצמה להדליק נרות בערב שבת.

השפעה מוגברת ו"זכות לנוסעות"

כל הוראה כזו מהרבי הוסיפה לנשים חיות ומרץ לעשות עוד ועוד, וחלוקת הפמוטות התרחבה והלכה. כאשר תקופת החגים הסתיימה, החלו לערוך ביקורים מסודרים בבתי-הספר. תחילה עלתה מחשבה לשלוח רבים מהפמוטות בדואר (שהרי הפעילות בלא-הכי באו רק להזכיר ולעורר ולא נמצאו ליד הילדות בעת הדלקת הנרות), אבל מארגנות המבצע החליטו שעדיף לבקר ולתת את הפמוטות באופן אישי. השפעת ביקור אישי עמוקה יותר מטבעה ומבטיחה יחס יותר רציני להדלקת הנרות. כאשר דווח לרבי על ההחלטה, עורר מאוד את הגישה הזו והוסיף שמלבד העובדה שהשפעת מפגש הנערך פנים אל פנים גדולה יותר, יש בכך מעלה נוספת – "זכות לנוסעות".

כולנה – "היא" לשון נקבה, העניין הנרות שבת קודש, שזו מצווה שנתייחדה ונמסרה הזכות והברכה והצלחה וכל הכוחות הנדרשים לכך לנשי ובנות ישראל".

והרבי ממשיך:

וכל מבצע הינו עולם מלא בפני עצמו, וכל מבצע מאפשר ליהודי, וגורם שיהודי יהיה ניכר בו בגלוי היואתם תהיו לי **ממלכת** באופן שהוא מולך ושולט על כל הבריות... ועל-ידי זה מתבטלות כל המניעות והעכובים על לימוד התורה וקיום המצוות, כל המפריע למנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ביומנו של הרה"ח הרה"ת ר' שלום-דובער שור ז"ל (משנת תשל"ד-ה; נדפס ב'ספר זיכרון – דברי שלום', 'ירות'ו תשנ"ד עמ' פז) אנו קוראים ניצוצות על ראשית מבצע הדלקת נרות שבת. קטעי יומן אלה ממחישים במקצת את הלהט והאינטנסיביות הרבים שבהם עסק הרבי במבצע באותה תקופה:

"כ"ד אלול:

"שיחה להנשים עסקניות ובנות חב"ד. דיבר במיוחד על-פי הנהגת הבעש"ט וואס האט ליב געהאט ליכטיקייט [=שאהב אור] שיתחילו ילדות גם לפני בת-מצווה להדליק נר שבת ושגם כי כה היה ההנהגה בבית הרב וכו'.

"כ"ה אלול:

"התוועדות... דיבר עור-הפעם בנוגע להדלקת הנרות בהמשך להשיחה דא-תמול כ"ד אלול.

"יום ב' דראש השנה [תשל"ה]:

"...אחר-כך שיחה בנוגע להקביעות של ראש-השנה בשנה זו ושיחה (בלי הפסק וניגון) בנוגע להדלקת הנר שדיבר עוד לפני ראש-השנה וכו'.

"לאחר הברלה... היתה עוד שיחה (גם כן בעמידה) בנוגע להדלקת הנר ושיחתן "דיימס" [=מטבעות של 10 סנט] לכל אלו שקיבלו על-עצמן עד שבת להתחיל להדליק נרות ערב שבת ויום-טוב, וכן בכל בתי חב"ד שיתנו "דיימס" לכל המתחילים וכו'.

"י"ג תשרי:

"...שיחה בנוגע לה' מבצעים ובעיקר בנוגע למבצע הדלקת הנר ותירץ על השאלות ששאלו בקשר להדלקת הנר וכו'.

"שבת בראשית:

"...ליקוטי לוי-יצחק בנוגע להדלקת הנר – עניין מופלא, ולאחרי זה אמר כ"ק אד"ש שעניין התיקון על ש'כבתה נרו של עולם' כבר מזמן רב שנתתקן וכו'".

מאות ילדות באות לקבל מטבעות

להלן קטעים נרחבים מרשימתו של הרה"ח הרב משה שיחי' מרינובסקי ('כפר חב"ד' גיליון 684, ער"ה תשנ"ו עמ' 108 ואילך) בעקבות ראיון עם מרת א' שטרנברג – האחראית על מבצע נש"ק מטעם נשי ובנות חב"ד בניו-יורק, ובו גילויים מרתקים על מעורבותו של הרבי בנושא.

הצעד הראשון במבצע היה פרסומו בציבור. עוד לפני ראש-השנה תשל"ה נמסרה בטלפון למרת ש' (על-ידי המזכיר הריל"ג) – בתור חברת נשיאות נשי ובנות חב"ד – הוראת הרבי לפרסם בעיתונות מודעה על המבצע, עוד לפני החג.

היא וחברותיה מ'נשי ובנות חב"ד' הכינו טיוטת מודעה. הסופר הרב ניסן גורדון ז"ל עיבד, והמודעה הראשונה נדפסה. בהתוועדות יום ב' דראש-השנה הוסיף הרבי דברים על חשיבות המבצע, והפתיע בהודעה שכל ילדה שתתחיל להדליק נרות שבת, תקבל ממנו עצמו מתנה של שתי מטבעות בנות עשרה סנטים ("דיים").

ראש-השנה חל אז בימים שלישי ורביעי. הרבי הודיע על שי המטבעות בהתוועדות יום רביעי בלילה, ולמחרת הרבר נודע בכל בתי-הספר של חב"ד בניו-יורק וסביבותיה. ביום חמישי ארגן הרב חודקוב את העברת המטבעות ליעדן, וביום שישי בבוקר החלו מאות בנות מניו-יורק עצמה ומהמדינות

השכנות לזרם למרכז החלוקה, כדי לקבל שם את המטבעות של הרבי.

בפועל, המארגנות נאלצו לסיים את כל ההכנות ביום אחד ועדיין לא יכלו לאמוד את מספר הבנות שתגענה. לכן קבעו בינתיים את מוקד החלוקה בביתה הפרטי של משפחת שטרנברג. הבנות שהגיעו רשמו את שמן ושם אימן לקבלת ברכה מהרבי וקיבלו כמוכטח את שתי המטבעות – מתנתו האישית של הרבי.

האם יש מספיק מטבעות?

מרת ש' היתה מקבלת לעקאה מהרבי גם בערב יום-הכיפורים (בדרך-כלל רק גברים קיבלו אז) וכשעברה אותה שנה פנה אליה הרבי לפתע: "האם יש לך מספיק דיימס (מטבעות)?" היא היתה נרגשת ולא הבינה למה מתכוון הרבי. בעלה התעשת ראשון ואמר לה שכוונת הרבי לדיימס עבור הילדות שמדליקות נרות שבת. מרת ש' השיבה לרבי שנותרו לה רק מעט מטבעות. בר-במקום הוציא הרבי כמה חבילות דיימס שהיו בכיסו, כדי שיהיו מספיק מטבעות לחלוקה.

מסיפור זה לבד מובן איזו חשיבות ייחס הרבי לעניין: כשהגיעה מרת ש' היה זה לפחות שלוש-ארבע שעות לאחר שהחל הרבי בחלוקת העקאה וכל העת החזיק בכיסיו חבילות של מטבעות.

לבסוף אמר הרבי למרת ש': "אם יצטרכו עוד, יפנו ל'מוזכירות'".

בהמשך שלב זה של המבצע, העסקניות קיבלו במוזכירות מטבעות נוספות, אך לאחר חג הסוכות נסתיימה חלוקת המטבעות.

לעומת-זאת, בארץ-ישראל המשיכו גם בשנים הבאות לתת מטבעות של הרבי לכל מצטרפת חדשה להדלקת נרות-שבת-קודש. הרבי הורה להרב אפרים וולף (ו"ל) לתת מ'קופת רבנו' כל סכום שיירדש לצורך המבצע.

המבצע מעורר סערה ומכה הדים

כל חודש תשרי (תשל"ה) רעש העולם היהודי מהמבצע החדש. מנהג ההדלקה על-ידי בנות לא נשואת התחיל להתפשט בקרב חוגים רחבים בציבור הדתי והחרדי, ואור נרות השבת נדלק לראשונה, תחילה במאות ואחר-כך באלפי ורכבות בתים יהודים.

באותה העת עמדה ישיבת ר' יצחק אלחנן בניר-יורק לקראת הוצאה-לאור של חוברת חשובה, ובעקבות הסערה שפרצה בעולם היהודי סביב 'מבצע הדלקת נרות שבת', ביקשה לכלול פרק על המבצע ופנתה בבקשת מידע ל'מרכז לענייני חינוך' ב-770.

הפנייה הגיעה ל'מרכז' לאחר שהרבי כבר השמיע מספר שיחות על הנושא. אחד התלמידים ב-770 ערך ליקוט של השיחות לפי יכולתו, ונשי חב"ד העבירו את החומר לעורכי החוברת. העורכים התייחסו לחומר ברצינות ובכבוד, הרחיבו את תוכניהם המקורית לכלול את החומר בפרק בחוברת, ופרסמו אותו בשני פרסומים נפרדים. העובדה שהדבר נעשה ביוזמתם ובמסגרת פרסומים מטעמם עוררה הדים חיוביים נוספים למבצע שהלך והתפרסם.

"כמה רגעים

לפני זמן הדלקת נש"ק"...

כאמור, במהלך חודש תשרי המבצע עמד בשלבי הראשונים. פעילות המבצע בכתב-הספר (שיסופר עליה בהמשך) טרם החלה, ומלבד הפרסום הראשוני וחלוקת המטבעות, לא היתה לפעילות המבצע הזדמנות לפעול בהיקף רחב באמת.

והנה, בסיום ימי המועדים, קיבלו נשי חב"ד פנייה מהמוזכירות: הרבי אומר שטרם שמע על הישגים גדולים במבצע נש"ק, והוא מבקש לקבל בהקדם דו"ח פעולות.

מרת ש': "במצב שבו עמדנו פשוט התביישתי לכתוב דו"ח לרבי. כך עברו עליי מספר ימים של דחיה, ורק אחרי שקבלתי

תזכורת נוספת מהרב גרונו, ישבתי לכתוב את הדו"ח שנשב בעיקר על אותם פרסומים.

"לאחר כל הרחיות שלי, הדו"ח נמסר רק ביום שישי אחר-הצהרים. והנה רק חזרתי הביתה מ-770, אני מקבלת טלפון מהרב גרונו עם תשובה מהרבי בתוכן הבא: "ת"ח ת"ח על בשורות טובות אודות הדלקת נרות שבת שהגיעו אליי כמה רגעים לפני זמן הדלקת נש"ק".

מאז הדו"ח הראשון נמסר לרבי דו"ח פעולות של המבצע מדי יום שישי. הדבר נמשך כמה שנים ברציפות.

שלב חדש - חלוקת פמוטות

כמו במקרים אחרים, לפעמים מבצע גדול מחכה לאדם המתאים שיבוא עם רעיון פשוט ומעשי אשר יסייע להוציאו אל הפועל. כשהרבי יצא ב'מבצע תפילין' לא היה ספק שצריך פשוט לצאת לרחוב עם זוג תפילין ביד ולזכות יהודים במצווה. ב'מבצע נש"ק', הוצאת הרעיון לפועל נראתה מסובכת יותר. בשעת הדלקת הנרות נשים אינן מסתובבות ברחובות. להפך, כל אישה ובת עושות כל מאמץ להיות בבית בשעה מוקדמת ככל האפשר. גם המצווה עצמה אינה נעשית ברחוב אלא בבית.

והנה בתחילת אותו חורף, בעוד נשות חב"ד דנות בסוגיה ומחפשות דרכי פעולה, פנה אל מרת שטרנברג מנהל מוסד חינוכי בניר-יורק, ושמו הרב רובין, וסיפר ששמע על המבצע והוא רוצה לעודד את התלמידות שלו להדליק נרות-שבת. (בית ספר זה היה 'תלמוד-תורה' אמריקני – מסגרת חינוכית יהודית לילדים שלומדים בבת-ספר יסודיים רגילים לפני-הצהריים, שהעבירה להם שיעורים במקצועות היהדות בשעות אחר-הצהריים או בימי ראשון).

כאן העלה הרב רובין רעיון פשוט ומעשי: אם נחלק לבנות פמוטות לפני ערב שבת, הפמוט יזכיר לכל בת שיש להדליק נר בשעה

הנכונה. "יש לי תשעים תלמידות", אמר, "ואני מבקש סיוע במימון קניית הפמוטות." הרעיון נראה לנו, מספרת מרת שטרנברג, אבל באותו זמן לא היו פמוטות מן המוכן גם ל'מבצע נש"ק' וגם לא היה מימון למטרה זו. ענינו לרב רובין שנשתדל למצוא פתרון עד יום שישי והצלחנו לעמוד בהבטחה. ביום שישי כבר היו לנו מאה פמוטות ומדבקות של זמן ההדלקה באותו שבוע. מובן שהדו"ח שמסרנו לרבי באותו יום שישי הכיל את העובדות הללו.

"ביום שני, אותו מחנך פונה אלינו שוב ומבקש עוד מאה נרות. לפליאתנו, הסביר שהתלמידות סיפרו על הדלקת הנרות לחברות שלהן, ועכשיו גם אלה מבקשות נרות, מובן שסיפקנו את הבקשה..."

"מאז ואילך, חלוקת פמוטות לילדות נהפכה למרכיב מרכזי בפעילות, לצד הפצת עלוני הסברה על המצווה. חשוב לציין שהרבי הגיה בעיון את העלון הראשון ותיקן והעיר הרבה עד שהעלון יצא בדיוק כפי רצונו".

אלפיים פמוטות ראשונים

בשלב זה יצרו נשי חב"ד קשר עם מפעל לייצור פמוטות בקליפורניה וחתמו על הזמנה ראשונה של אלפיים פמוטות. "שיערנו שהכמות תספיק לשבועות רבים, אלא שלא היה לנו די כסף, ערכנו אפוא מסיבת מלווה-מלכה (לעילוי נשמתה של מרת ליבא פינסאן ע"ה שנפטרה באותם ימים) וב"ה אספנו סכום נכבד, שהיה צריך להספיק לנו לזמן רב.

"למחרת אותה מלווה-מלכה הרבי נסע לאוהל. לפני הנסיעה התקשר הרב חודקוב ואמר שהרבי מבקש מאיתנו דו"ח על המסיבה עוד לפני נסיעתו לאוהל..."

הרבי מעצב את הפמוט

בין כל אלה נוצר גם קשר בין יו"ר צא"ח בניר-יורק, הרב דוד רסקין, ובין יצרן פמוטות ידוע, ושמו מר קופרשטיין. בפגישה ביניהם,